

„Opozicija“

Ljubljana, 20. oktobra.

Moč klerikalne stranke temelji na organizaciji kmetijskega prebivalstva in na agrarnem značaju naše domovine (sc. Slovenije). Življenje samo nam je dalo klerikalno stranko, stari, koprni, napredku sovražni duh nam jo je dal in je torej neumestno in prazno delo, če bi pobijali klerikalne voditelje kot osebe in bi pri tem mislili, da bomo udušili klerikalna stremjenja in reakcijo vobče. Klerikalna stranka je danes omejena na agrarni del prebivalstva. Te svoje meje pač ne bo prekoračila, ker si gmotni interesi meščanstva, kmeta in delavca nasprotujejo. Čim bolj bo naraščal trgovski in industrijski kapital na eni strani in se bo umetno varovalo poljedelstvo (pač večje) z visokimi carinami in s kolonialno politiko države na drugi strani, tem večje bo to interesno nasprotje. Razvita industrija in mezdno delavstvo nastopa vsled lastnih interesov sploh proti agrarni kolonialni politiki (dočim je poljedelstvo zanj), ker se podraže potom teh kolonialnih vsakdanje življenjske potrebščine. Na drugi strani pa se pridružuje tem nasprotjem veliki razredni boj med kapitalom in delom, ki ga vodi delavski, produktivni sloj. Čim vidnejše so te interesne sfere, tem manj preostaja prostora za politiko idealov in splošnih fraz. Ravno ta nasprotja bodo skrbela za to, da ostane klerikalna stranka v svoji pretežnosti omejena na veliki kmetijski stan, v kolikor se bo le-ta zadovoljeval z njeno smerjo. Delavstvo bo zapuščalo to stranko bolj in bolj, ker ne bo moglo zakrivati teh nasprotij z enim plaščem. Politična enakopravnost, ki jo pričakujemo od nove volilne reforme, bo ta nasprotja silno poostrihala in odprla razrednemu boju proletarijata nove sfere in nova pota. Politična jasnost pa zahteva od klerikalne stranke, da si s svojo industrijo in mezdno delavstvu sovražno agrarno politiko zagotovi široke plasti kmetijskega ljudstva, ki naj mu služi v dosegu cilja: Poklerikaliti i javno i zasebno življenje.

Liberalna stranka nudi nasprotje vsi drugačni prizer... Stranka sloni na samih osebnih simpatijah in antipatijah...

Iz tega se učimo, da smo pričeli tudi na Slovenskem socialno živeti. Novo je to življenje in dela zahteva. Ne odločuje več oseba, temveč organizacija. In organizacije brez ideje ni.

Tako je pisal Abditus v «Naših Zapiskih» (IV, 1906). Takrat je bil besednik mlade generacije in povedane misli so bile naziranje slovenskih opozicionalcev napredne in socialistične smeri. Tudi je rekel v isti reviji isti g. Prepeluh-Abditus o boju proti klerikalizmu in za politično vzgojo naroda:

«Ta boj bo težak, ker gre za to, napraviti človeka značajnega in od pekla rimske cerkve neodvisnega. Le kdor pozna v najmanjše detajle dejanske razmere pri nas, pojmi pomen te naloge.»

Razložek je ta: Dosedanji malo-meščanski in veleposestniški nazor vidj narodno bogastvo izključno le v posameznem kapitalistu, novi socialistični nazor pa poudarja, da so narodno gospodarstvo krepki in močni produktivni stanovji naroda in njihova svobodna kultura.

Klerikalizem je največja zapreka temu razvoju, zato ker je in mora biti duševna svoboda predpogoj temu cilju.

Kulturno in obsejnim politično delo, obsegajoče celo generacijo, vodi pa ne le k razrušitvi klerikalne premoči, temveč tudi k socialističnemu življenju.

Takšno je bilo mnenje opozicionalne inteligence o klerikalizmu. Soglašali smo z njimi i narodni radikali i

socialisti, le da so slednji vrhu tega zameravali tudi očiščeno napredni slovenski politiki breznačajnost, strahopetnost, zastarelost. Glede «mladih» pa so na usta dr. Dermota vedno naglašali: Počakajmo, morda vodi njih nastop v reorganizacijo slovenskega napredništva, v moderno slovensko meščansko stranko.

Seve, takšna stranka, ki noče le živofariti, je odvisna od tega, ali ima dovolj delavne inteligence. «Inteligence», to je naš moralni in politični problem. Do danes, o njem je napisal takratni «Abditus», današnji «Avtonomist»:

«Drugačen je svet, ki stoji na nasprotju (klerikalni) strani. Velika masa in sredi te mase inteligent. Ni dvojbe, da je ta človek, ki stoji sredi te mase, politički talent, zelo vsprejemljiv in vsled tega znatno neokusen. Toda njegovo vsiljivo kričanje dokazuje predvsem eno: Ta katoliški inteligent dela zgolj mehanični, vsled tega ni zadovoljen sam s seboj. Lastno čustvo ubija zato, da se smeje in se mu joče njegova masa. On čuti, da se je ponižal, in čuti, da to ponižanje ni demokracija, ni socializem; tudi krščanski socializem ne!» («Naši Zapiski» V, 1907, št. 3, «Volilno geslo inteligence».)

Takrat je gospod Prepeluh kot glasnik opozicionalne inteligence pričeval: «Boj za svobodo se pričena; ta boj bo težji nego je bil kdaj: Demokracija kulture in svobode naj ubije demokracijo demagogije!»

Dr. Dermota, veliki idealist in veliki poštenjak, o katerem ni mogoče niti s senco pomisliti, da bi bil kelaj izdal samega sebe in vso napredno misel, je pa napisal («N. Z.», št. 5):

«Nikoli ne bomo doživeli, da bi se napredni elementi mogli složno opoljiti z najhujšo reakcijo, ker so obojih interesi kakor ogenj in voda. Ugovarjala bi se nam, da ni možna principielna politika in taktika. To se nam ne zdi resnično.»

Načela v politiki so luč, katera nas vodi, h kateri stremimo. Načela je treba spoznati in jih ne izgubiti izpred oči — če ne, se izgredi pot. Potov do cilja je pa več in poznati je treba vse...

Praktična politika je lahko načelna; sedanja slovenska politika pa ni načelna niti značajna.»

In dostavil je: «Opozicije prvi princip je oportunitizem. Vere v tako opozicijo nimamo.»

Nekdaj vsemogočna klerikalna stranka se trudi, kako bi dobila premoč v svoje roke, vsaj v Sloveniji, v to svrhu upravno oddeleženi. Toda stara sredstva so obrabljena. Kje dobiti novih? Prav blizu je misel: Vprezimo «opozicionalno» inteligenco, ustvarimo opozicionalni blok!

Poizkus se izplača. Doba nosi znak globoke politične demoralizacije in zunanje sredstvo je demagogija. Načela? Kje so načela? Na njih mesto je stopilo vpitje, hujskanje, sumničenje.

Pokojni Anton Dermota bi se razjokal, če bi videl, kam je prišla ona nekdanj njegova inteligence, ki sedaj pljuva na svojo prošlost.

Kje sta žal oni Abditus, kje Dermota? Umrli sta; eden moralno, drugi fizično. In slovenska politična opozicija, obenem z njo tudi slovenska kulturna smer, hirta na breznačajnost in breznačajnosti. Nad njo pa širi svoje peroti reakcija.

Gospod Abditus - Avtonomist danes pomaga «poklerikaliti i javno i zasebno življenje», «zakrivati nasprotja pod enim plaščem», on danes zbira «organizacijo brez ideje», ki «sloni na samih osebnih antipatijah in simpatijah». Poglejmo kolone «koalicjskega in opozicionalnega» novinstva: Eno samo ostudno zabavljanje,

ena sama gonja, razdeljenimi vlogami sicer. En list si je osebno vzel za muho «dr. Mehmeda Noža», ali po domače «Zerjavi letel» (Tako piše danes g. Prepeluh!). Drugi, mariborski «Straža», toliče v vsaki številki svoj lastni rekord v hujskanju in sramotenju. «Veberni list» zbira na svoj način konsumente in delavce, «Domoljub» agrarne pristaje, «Slovenec» pa si je pridržal parlamentarno politiko, umetnost in — kulturo. «Bogoljub» izrečno identifičira verstvo in versko čustvovanje s politiko ter vzdržuje «odvisnost od pekla rimske cerkve», kakor je nekoč pisal njegov sodanji zaveznik...

Da bo ilustracija k nekdanjim Abditusovim besedam še jasnejša, je povojni bog ustvaril iz lovice tudi še takozvano «narodnosocialno» stranko. «Stranka eloni le na osebnih simpatijah in antipatijah», na osebnem sovraštvu in na osebnih ambicijah. O ideji ni sledu, niti o socialističnem nazoru, o duševni svobodi, o narodnem delu v smislu nekdanjih «Naših Zapiskov» ali v kateremkolj drugem pozitivnem smislu. Pri tej stranki zaman iščemo za takšno «načelno navlako». Sredi mase stoji «narodnosocialni» voditelj, vsprejemljivi za njene nagone, zato neokusni, in njih vsiljivo kričanje dokazuje le eno: Ti ljudje niso zadovoljni samj s seboj. Lastno čustvo ubijajo, da jim sledi masa. To pa ni niti nacionalizem, niti socializem. Pač pa si je ta stranka privoščila gonjo proti učiteljstvu in zgolj osebne strankarske svrhe in pod krinko «borbe

proti zlorabi učiteljstva». Ta gonja je najgrša, kar je doslej mogla učiniti nazovi-napredna stranka, ni pa edini čin njene demagogije. Da je glasovlja proti ustavi, se zanjo razume skoraj po sebi...

Zato se nadaljuje boj za svobodo proti tem demagogom in proti koalicijski sovraštva. Demokracija kulture in svobode ubija demokracijo demagogije. Besede Abditusa se izpolnjujejo. Le da stoji on na strani demokracije demagogije in se bori z vsemi sredstvi proti demokraciji kulture in svobode.

Nikdar niso napredni elementi mogli složno z najhujšo reakcijo. Oni pa, ki jim načela niso bila vodilna luč, marveč sredstvo politične prostitucije, so odšli iz naprednih vrst in se danes bore pod vrhovnim vodstvom klerikalizma za — teološko fakulteto, za avtonomijo federalističnega kova, za «koalicije» reakcije. Glavno upanje teh «naprednjakov» je... Gospod Protuš!

Te opozicije prvi princip je breznačajnost, metoda oportunitizem, in cilj Zanj vé vsak član opozicije posebej. Vere v takšno opozicijo nimamo.

Doba je nova. Napredna jugoslovanska demokracija se zaveda svojih načel in svojih nalog. Baš zato si želi ne le sodelovanja, želi si tudi opozicije, poštene in načelne.

Zato pozdravlja nove «Naše zapiske» v nadi, da najde vsaj nekaj tega, kar je bil svoj čas njih letoimenski prednik:

Da najke opozicije, K.

Politične beležke

Kako polemizirajo. Razni listi, kakor «Avtonomist» in «Jugoslavija», so hudo prizadeti od zadnjega uvodnika «Njive». Spravili so se z osebnimi napadi na njenega urednika. Vrhu tega je «Jugoslavija» navedbe iz članka «Opozicija» naravnost falsificirala. Članek «Opozicija» zato danes prinašamo v ponatisu iz «Njive».

Narodni socijalci proti Sokolu. V zadnji seji občinskega sveta je bil jako karakterističen nastop NSS o priliki, ki je član njihove koalicije očital prejšnjemu občinskemu svetu, da je zapravil občensko premoženje tudi s tem, da je dal po znižanih cenah trg Tabor za telovadišče in zgradbo Sokola I. Vodja narodnih socijalcev Ivan Tavčar, ki je govoril takoj za impertinentnim klerikalnim napadom na Sokolstvo, ni smatral za potrebno, da niti sam iz lastne inicijative, niti pozvan od JDS občinskih odbornikov, z najmanjšo besedo ob sodi izbruh dr. Stanovnika. Vodja NSS je s tem na slovensen način dokumentiral, da mu je več strankarski interes kot pa narodni in napredni interes Sokolstva. Iz strahu pred klerikalci je zlezel ponižno pod klop. Najbolj zanimivo pri celi stvari je še to, da je NSS klerikalcem že naprej odobrila napad na Sokola I., kajti koalicija je imela pred sejo občinskega sveta predpovetovanje, na katerem se je odobril podoben program za nastop poedinih strank črno - modro - rdeče koalicije. Klerikalci vedno ponavljajo Kristov izrek: Kdor ni z nami je proti nam. Sedaj se je slovenska javnost lahko prepričala, da so narodni socijalci proti Sokolu! To je treba poudarjati, da ne bo slepmišenja in hinavščine.

V znamenju diktature SLS se je začelo «komunalno delo» v ljubljanskem občinskem svetu. Nad vso koalicijo diktirata z migljaji glave in kretnjami roke Kremžar in dr. Stanovnik. Kar želita ta dva gospoda, koalicija držala do konca skupaj, nakrat, ko vidi da sta jih dvignila Kremžar in Stanovnik. V zadnji seji je priznal koalicijo in aljanco dr. Stanovnik in slovesno zatrdjeval, da bo ta koalicija držala do konca skupaj, narodni socijalist je hotel to «skupdr-

žanje malo omiliti, toda ni se mu posrečilo, ker so ravno malo poprej NSSarji glasovali s klerikalci proti napredni vzgoji ženske mladine. Včerajšnji «Naprej» se tudi sramežljivo odreka koaliciji, dasi so socialni demokrate ravnotako podpirali klerikalne predloge, kot narodni socijalci. — Tipičen dokaz je nudil najul predlog občinskega svetnika Bajža glede javne pralnice v Spodnji Šiški, ki je skrajno potrebna. Temu predlogu se je uprl klerikalec Orehek, edino iz razloga, ker je predlog prišel iz vrst JDS, narodni socijalci in socialni demokrate so pa na komando dr. Stanovnika, ki je nazval ta predlog «demagoški», baje zato, ker je v korist Šiške, odklonili nujnost predloga! Tako je koalicija dokazala, da je res koalicija sovraštva pod klerikalno diktaturo.

Zadovoljstvo klerikalcev nad narodnimi socijalisti in socialdemokrate. Najbolj strankarsko zagrizeno glasilo klerikalcev, «Novi Cas» izraža včeraj svoje veliko zadovoljstvo nad črno - modro - rdečo koalicijo v občinskem svetu ljubljanskem. Razumljivo je to veselje; saj klerikalci dosedaj niso imeli v ljubljanski občini nobene besede, danes so pa oni po zaslugi NSS in JSDS komandanti na mestnem magistratu. Kaj pomeni za klerikalce ta uspeh, je treba pomisliti le nekaj let nazaj, ko so klerikalci vso težo svoje stranke vrgli na to, da bi dobili Ljubljano v svojo pest. Že pred kakimi 15 leti je pokojni dr. Krek na unionskem shodu dejal, da bo Ljubljana klerikalcem padla v naročja sama od sebe kakor zrelo jabolko. Bilo je to še v Avstriji, nekoliko let pred tem, ko so klerikalci spravili v ljubljanski občinski svet z novim volilnim redom Nemce, misleč, da zavladajo tako nad ljubljanskim meščanom. Vse so poskusili klerikalci, da bi prišli do vlade na magistratu, pa vse je bilo zaman. Značajnost in zavednost ljubljancov jim je vedno znova prekižala račune. Roditi se je morala čela stranka malkontentov ter nemoralnih in neznačajnih ljudi, da je Ljubljano pahnila pod klerikalno gospodstvo. Priti so morali do političnega vpliva takozvani na-

je prinesla zagrebška «Grafička Umetnost» reprodukcijo Alexa, Silovskega, Šimona (sedaj tudi razstavljene v Jakopičevem paviljonu).

Gjurč je ostal vključ svoj mladosti — on pripada najmlajši umetniški generaciji — na višini objektivnega strokovnjaka in nam je povedal mnogo tega, kar nam treba vedeti iz preteklosti, da razumemo bolje sedanost.

Gjurčevno delovanje kot propagator grafične umetnosti je z obzirom na njegovo mladost, zelo obsežno. Predaval je že na Reki, v Novem Sadu, Osijeku itd., izdaja na lastni rizično krasno «Grafičko Umetnost», ki se bo odslej zvala «Umetnost», je edini posredovatelj med nami in Čehi in kar je glavno: je pri tem zelo produktiven v lastnih delih, ki so — glej njegov barvni lesorez v Jakopičevem paviljonu — na višini. Sedaj je sotrudnik lista «Dilo» in ima zopet mnogo načrtov za bodočnost. Uspeh mu je že v naprej zagotovljen.

Občinstvo, ki je bilo s predavanjem celo zadovoljno, je izrazilo svoje zadovoljstvo in zahvalo s poskanjem, v katerem je tudi naglo utonil incident, iz zvan po predstaviteljih naših domačih «nadumetnikov».

rojni socijalci. Ki so občasni zapeljanim volilec narodnost, naprednost in socializem, da so dvignili internacionalno klerikalno reakcijo v mestni občini ljubljanski na krmilo, in to v času, ko je po delih priprosto ljudstvo po večini obračunalo v občinski klerikalci. «Novi Cas» je res lahko zadovoljen; saj brez NSS bi SLS v Ljubljani nikdar ne zagospodarila. Najčust narodemu socijalcu Ivanu Tavčarju in njegovi stranki ter v vedno slavo slovenski socialni demokraciji lahko danes klerikalci razobesijo na magistratu še papežovo zastavo.

Sumljivi «spomini» za gospoda Kocmurja. Pred smrtjo ali pred večjo nesrečo pozna naše ljudstvo «spomine», ki so sumljiva znamenja pomembnih katastrofalnih dogodkov. Zadanje čase nasledujejo «spomini» gospoda Kocmurja. Pred kratkim se mu je polomil avtomobil, nato je bil v Celju izločen iz načelstva JSDS. V zadnji seji občinskega sveta Kocmurju ni dala vest, da ne bi govoril o «zavazneženem gospodarstvu». Kaj če ni tudi to Kocmurjevo «parlamentarno» polomijo smatrati kot «spomin» bliznjosti se še huje Kocmurjevo katastrofo?

Strankarski dobiček iz bede. Obč. svetnik Rozman je v zadnji seji občinskega sveta predlagal, da naj se iz mestnega sveta izvoli posebna komisija, ki naj preštudira poslovanje mestne zastavljalnice ter ugotovi prave vzroke, kateri spravljajo to važno socialno mestno podjetje na rob propada. Proti reviziji so pa z vehemenco nastopili klerikalci, menda v znač hvaležnosti do narodnih socijalcev, ki so prepustili v koaliciji večino zastopnikov za kuratorij mestnega lista klerikalcem. Narodni socijalci se namreč revizije v zastavljalnici boje, ker bi prišli pri taki reviziji v zelo neprijeten položaj nekateri kolovodje NSS. Za pojmanje politične poštenosti in za umevanje nalog javne korporacije kot je občinski svet, je nastop magistratne koalicije v tem vprašanju zelo značilen. Bojazen pred kontrolo pa ne izvira, kakor se sedaj opravičuje klerikalno časopisje, iz strahu pred «dobičkom iz bede», marveč iz strahu, da bi narodni socijalci iz bede več ne vlekli strankarskega dobička. «Roka roko umije», mislil si je mestni oče Kremžar. Zato je nastopil za strankarske interese NSS in logično tudi proti reviziji poslovanja mestne zastavljalnice.

Laznjivi kijukec. Vse, kar je prav. Marsikatero izkrivljenje resnice smo v klerikalnih časopisih prezrli. Ne moremo pa prezreti notorične nerestice, s katero operira včerajšnji «Novi Cas», s tem, da piše: «Mi klerikalci smo načeloma, brezpogojno in brez vsakega ozira na kakršnekoli nacionalistične fraze proti katerikoli vojski... Od te trditve je samo to, da smatrajo klerikalci vsako nacionalno prizadevanje za «nacionalistično frazo», v ostalem pa računajo na pozabljenost ljudstva. Slovenski klerikalci so klicali na vojno 5. julija 1914, ko še v Avstriji nihče drugi ni bil za vojno kakor najbolj zaupne osebe Habsburgovcev. Voditelj SLS ljubljanski škof Jeglič, je pred odhodom slovenskih čet na bratomorni boj blagoslovil vojno in dopovedoval možem, kako blažena smrt je uredu za Avstrijo. V Jugoslaviji so klerikalci na lastno pest vodili vojno po Koroškem in brezvestno poglani večje število nedorasle šolske mladine v smrt. Klerikalci so največ krivi mobilizacije, ker so s svojim rovarenjem dajali potuho Karlu Habsburgu. Se je po lastnih izjavah zanašal na «opozicionalne» elemente v Jugoslaviji. Klerikalci so povodom mobilizacije hoteli ponoviti Brejčev koroški ekaperiment. Vse delo in prizadevanje klerikalcev pa je posvečeno špekulaciji. Program, principe in taktiki podrejšajo edinole svojim osebnim i strankarskim interesom. Narodni ideali so jim tuji, kadar lahko zas s pridom zlorablajo ljudske strast

K.

Prosveta

O visoki grafiki

Iz II. predavanja profesorja M. D. Gjuriča.

Pri otvoritvi grafične razstave v Jakopičevem salonu, v kateri so zastopani poleg naših tudi priznani češki umetniki, smo imeli priliko slišati uvodno predavanje o začetkih te umetnosti, ki zavzema v Evropi važno mesto in je od 14. stoletja do danes silno napredovala. V tem predavanju je gospod Gjurič govoril tudi o razstavljenih delih ter je napravil paralele med težnjami modernih grafičkov in med onimi, ki so delovali pred par stoletij.

Drugo predavanje, ki se je vršilo v podelju dne 6. t. m. je bilo obširno in temeljito, tako da je mogel vsakdo, kolikor je mogoče tekom enega predavanja poznati finese umetniške grafike, katero so gojili največji grafički ter ustvarili s tem iz obrtniškega čisto umetniško vprašanje, samostalno v oblikujoči umetnosti.

Briljantno se je posrečil primer med nosilci te visoke grafike in njihovimi sodobniki v medobdju. Gjurič namreč po-

stavlja tezo, da so živeli v onih dobah pravi umetniki, ki se niso brigali za drugo, nego za to, da ustvarjajo umotvore.

Poleg njih in za njimi pa se pojavlja redno tropa posnemovalcev in psevdoumetnikov, kateri so veliki v jeziku, a mali kot umetniki. Tako so se po Dürerju, Holbelnu in Cranachu mnogi trudili, da bi prekosili zlato dobo lesoreza, a le v velikih razdobjih se pojavljajo zopet nosilci visoke grafike kakor Ribhel in pozneje Menzel, kateri je dosegel vrhunec te umetnosti v ciklusu «Friderik Veliki».

Menzlova avtoriteta je tudi pol stoletja osamljena na Nemškem, a vsi oni, ki se trudijo doseči ga, ostajajo neopaženi.

Na to je Gjurič govoril o začetkih jugoslovanske grafike za Trubarja ter o začetkih in širjenju jugoslovanske ideje v zvezi s širjenjem slovenske knjige. Valvazor je zbral dela visoke grafike, a naši bakropisci so delali v Italiji z velikim uspehom. Za razvoj naše lepe knjige so važni stari Cetinski evangeliji, v katerih moremo najti mnogo lepote.

Prehajajoč na novejšo dobo je govornik omenil novo oživiljenje vseh grafičnih tehnik v XX. stoletju (Angleži, Francozi, Čehi, v največjem času tudi Jugoslaveni) ter dokazuje, da se večina novih grafičkov vrača k stariim vzorom se-

veda, ne da bi flagirali in kopirali. Poleg visoke grafike kot dela slikarske umetnosti omenja knjigotiskarsko opremo, ki je bila začuda v početku knjigotiskarstva lepša nego sedaj, ko vladata stroj in industrija. Zato je predavatelj imel pravico s ponosom omeniti lastni poskus uporabe lesoreznih inicijalk po vzoru starih cetinskih, s katerimi je opremil II. in III. zvezek «Grafičke umetnosti». Čehi so tudi v tej panogi daleč pred nami ter so danes na polju bibliofilije in knjižne grafike popolnoma samostalni.

Pri visoki grafiki opazamo isti razvoj z retrospektivnim delovanjem modernih umetnikov.

Splošno zanimanje in navduševanje za grafično umetnost, ki je zavladalo po vsem kulturnem svetu se izrazuje med drugim posebno v ustanovitvi posebnih društev in klubov grafičkov. Čehi imajo društvo «Hollars», pri nas pa se je pred letom dni ustanovil «Kolegij jugosl. grafičara» kot samostalna sekcija «K. H. K.» v Osijeku. Važna so ta društva posebno vsled paralelnega ali skupnega delovanja. Tako delovanje rodi medsebojno spoznavanje in s tem napredovanje. Skupno delo je našlo do sedaj izraza v skupnih razstavah, med katerimi je bila prva v Osijeku, ravno tako pa tudi v publiciranju reprodukcij potem revij. Tako

Zlani koncert «Glasbene Matice». Spred žalnega koncerta «Glasbene Matice» ki se vrši v ponedeljek dne 14. t. m. o 8. uri zvečer v unionski dvoran. Spore izvajata pevski zbor in orkestralno društvo «Glasbene Matice» v Ljubljani. I. Hristič Stevan K. «Opelo», žalni obredni spevi za mešani zbor, posvečeni izginlim, umrlim in žrtvam v vojnah za narodno osvobodjenje 1912. do 1918. 2. Foerster Anton: «Umrli je mož», mož zbor. — Po odmoru: 3.) Suk Josip: «Meditacija na staročeški koral. «Sv. Vavrac» za godalni orkester. 4.) Mokranjac Stvan St.: «Hvalite Gospoda!» Iz Božastvenne Službe po srbskih narodnih n pevkih, mešani zbor. 5.) Cajkovski Pet K.: «Gospodi pomiluj!» «Oče naš!» «Hvalite Gospoda!», mešani zbor iz liturgije Sv. Ivana Zlatousta. — Predproda vstopnic v pisarni «Glasbene Matice» Ljubljani, Gosposvetska cesta 8, I. na stropje.

NARODNO GLEDALIŠČE.

DRAMA.

Četrtek, 10. nov.: «Komedija zmešnjak Izven.

OPERA. Četrtek, 10. nov.: «Rigoletto». B.

Politični klub JDS ima redni sestanek v petek dne 11. novembra ob 8. uri večer v tajnikovu, »Narodni dom«. Ob uri zvečer je tudi seja odbora.

Prof. Reiser, predsednik O. Z. J. N. I. sklicuje sejo, da poroča o najnovejšem delu in o dosežanih uspehih splošnih zahtev javn. nam. l. up. za petek dne 11. novembra ob 20. uri v sejni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani.

Ob priliki prve obietnice Rapalla prišli »Jugoslovenska Matica« naši mladinci dvoje predavati. Predaval bo dr. Fran Lah o zasledenih ozemljih in to predavanje boe pojansjevalo okoli 90 skiplčnih slik. Prvo predavanje bo v petek, dne 11. t. m. za sredo, dne 12. t. m. za meščansko in ljudskošolska mladina. Predavatelj se vrsta v veliki dvorani Union točno ob pol šestih večer. Predavatelj sta sicer v prvi vrsti namenjeni mladini, vabi pa se tudi na drugo občinstvo, ki ima ljubezen in veselje za naše brate. Vstop je prost, brez kakršne vstopnine. Pozivamo narodno občinstvo, da se udeleži predavanj v obem obema število.

Pod tujim jarmom. Dne 4. novembra so praznovali Italijani v Tolminu svoj narodni praznik. Pri tej večeru je gruča finančnikov in orožnikov razsajala divje po trgu in brez vsakega poudara aretirala dva domačina, ki sta se vračala iz Zadra. Odnegli so ju na orožniško postajo, kjer so ju pokrili s tobo zračnic in prepeli s palicami. Šele ob 4. uri zjutraj sta oba spustila. Eden nedolžnih slovenskih mož je moral iskati zdravniško pomoč. Med prebavljenjem vlada velike ogorčenosti in razburjenosti. Najnovejši barbaristični italijanski eksponentov v Tolminu je bil takoj naznanjen sodišču in tudi civilnemu komisarijatu.

Zeleni narodni kolekt. Spominjajoč nas na 12. november 1920 je izšel ter stane vrnati 25 par. Naroča se v pisarni »Družba sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani. Dovolite! Kolektuje v dnevih približajoče se obietnice vsa pisarna in dopisnice s platin narodnim kolektom!

Junaške smrti za domovino je umrla albanski frontni borba Karbelitu aktivni vojničnik g. Davori Berv iz Maribora. Pokopali so ga v Prizrenu.

Izpremembe v državni službi. Profesor učiteljske Matej Dolenc je imenovan za ravnatelja državne dvoranske uprave v Mariboru. — Umrl je Matija Senik, upravnik tretjega razreda državnega carinarstva v Prevaljah.

Draginja in koalicijska ministristvo je dalo prav strogo uredbo o pobijanju draginje, občinan pa je naložilo nalogo, da to uredbo izvršujejo. V Ljubljani se živ krist ne briga za draginjo, četudi jo razni izkoriščovalci vsak dan neopravičeno potiskajo navzgor. Večina občinskega sveta, ki ima v rokah vsa oblast mestnega magistrata se niti z mezinem nigačila proti draginji. Črna-modro-rdeča koalicijska ni le neopasna voditi občinski svet, marveč tudi nima zmisla, da bi izvažala zakonske predpise.

Krajni šolski svet. Prijeli smo: Učiteljski Tovariši z dne 8. novembra 1921 so objavili članek: »Zastopniki učitelstva v okrajnih šolskih svetih: pozor!« Članek upa, da bodo okrajni šolski sveti razdelili, da bi eden zida, a drugi razlida, ne more roditi uspeha, ter se ne bo potrdilo izvolitve takih podiralcev, še manj se dopustilo, da bi tak podiralce sam bili nečestitno krajnega šolskega sveta. Pričeli naj se proti izvolitvi takih mož na okrajni šolski svet, ali če ta ne ugoti, naj šolski svet. — Tako članek. Le žal, je to le up, ki se ne bo tako kmalu izpolnil. Zalostno je, da moramo selej šele upati, da bo enkrat zavladala pravilnost. Evo Vam skruja, ki gotovo ni osamljen. V Sv. Križu pri Košanjevi je predsednik krajnega šolskega sveta župnik, kateremu ne zadostuje še itak občirno cerkveno posestvo, pač pa bi hotel še staro šolsko poslopje spraviti v cerkveno, nikoli sito malho. Vse upravljene pritožbe občanov na višji šolski svet so ostale brez uspeha. Zaman so bile vse pismene in osebne intervencije uglednih križovcev, da bi se odstavil predsednik in ščitilo premoženje šole. Nadučitelju so se vzela ena soba zato, da so dobili Orii v starem šolskem poslopju ueno sobo in jo uporabljali za telovadnico. Koliko dopisa najmnina stanovalcev v stari šoli, ki so: mežnar, organist in prodajalec v konzumu ter uporaba velike učne sobe za delovsko telovadnico, ne vedo niti člani krajnega šolskega sveta; najbrž ker se v tem slučaju župnik ravna po Kristianovem nauku in jim blagohotno spregleda plačevanje najmnine. Ni čuda, če ima šolska občina primanjkljaj! Akoravno se je eno leto určila, šolsko poslopje še ni na dvor žp. Vrtna ograja leži na tleh. V dvoranicu pride lahko vsak sbon. Na brošču, kjer se igra šolska mladina, je trolnica pokrita le s tršilmi deskami. Za dvorani, ki služijo šoli, ni denarja. Za predajavo učne sobe, ki jo Orii več ne potrebujejo za telovadnico, ker so si med tem zgradili lastni »Katoliški dom«, pa ni imalo. To sobo bi samo ob sebi umovito imel vrniti učnim namenom, kar je stvarstvo tudi ukazalo, mogočni gospod pa jo je samovoljno prezidal v privatno stanovanje mežnarju ter s tem dokazal

da se za ukaze politične oblasti ne smeni. Ne čudimo se torej, ako se v pošteni srebri povaja želja, da bi zasedli vsa vlaža mesta bratje s onstran Save, ki naj bi v bistvu v roki koruptne »kulturne« ljudi našli spoštovati in izpolnjevati zakone.

»Delov, glasilo komunistične stranke Italije, je prišlo v Trstu zopet izhajati. V prvi svoji številki objavlja med drugim proglas komunistične internacionale, datiran iz Moskve 27. oktobra 1921. Na pomoč žrtvam reakcije v Jugoslaviji in Španiji. Komunistični junaki trdijo, da se v Jugoslaviji razbija organizacije delavnega ljudstva in ubijajo delavski voditelji ter proglašajo nad našo državo proletarsko ljubljeni in bojkot! * Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl višji nadzornik državnih železnic, g. Josip Hočevar.

Na današnjem ljubljanskem trgu po 7 K. Na najnšem ljubljanskem trgu je bilo med gospodinjami veliko razburjenje, ker so tenke dvignile cene jajcom kar na 7 kron. Nekateri naivni ljubljancje so pričakovali, da bo po nastopu »socialcev« v mestni bilji na trgu boljše, sedaj pa na žalost vidijo, da je vsak dan še slabše.

Krompir za Ljubljano. Občinstvo se opozarja, naj pošlje kakor hitro mogoče po krompir v barako za šole na Ledini, Kotnikova ulica, ker mestna aprovizacija veled mraza ne bo nabavila nikakega krompirja več.

Z ljubljanske univerze. Prihodnje soboto bosta promovirana za doktorja prava na univerzi v Ljubljani gg. Ivan Črnagoj in Eduard Vračko — oba iz Ljubljane.

Akademičkom ljubljanske univerze, ki reflektirajo na državno podporo po 1. januarju 1922. Prijeli smo: Tovariši naj se takoj zgledajo pri centralnemu tajniku P. D. J. A. v Marjanišću, Ljubljana, da dobijo predpisane »prijava«, katere morajo izpolnjene oddati do 13. novembra t. l. zvečer v tajništvo P. D. J. A. Tovariši naj prinesejo s seboj uobzi list, oni pa ki niso polnoletni, še od staršev podpisani revers, da se obvezujejo služiti v državni službi dvakrat toliko časa kot utičavo državno podporo. — Odbor * Muzika Dravske divizije. Ker je Unionska dvorana dopoldne drugam oddana, se vrst generalna skušnja za I. simfonični koncert popoldne ob dveh v isti dvorani. Začetek koncerta je točno ob 8. zvečer.

Sentpetrška ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 13. novembra v gostilniških prostorih predstavo na glavnem koločvoru (g. Matijin Dolničar) občinski vsakoletni »Martinov večer« (Martin Malenčkov večer) s srečolovom in prosto zabavo. Iz prijaznosti sodeluje kvartet gosp. dr. Kozine. Začetek ob 19. (7.) uri, konec ob 24. (12.) uri. K najobilnejši udeležbi vabi prijatelje družbe sv. Cirila in Metoda odbor.

Originalni lepki naznanjajo po mestu veliko veselico naših vrlih kolezarjev na Martinovo nedeljo v »Narodnem domu«. Na sporedu je predvsem razdelitev nagrad zmagovalcem v letošnjih dirkah, ko so se naši kolezarji celo v mednarodni dirki v Nemški Avgrejski odlično izkazali. Tudi v zadnjih zagrejskih dirkah so sigurno in trajno odnesli vsa prva mesta. Zahvalni del obsega posebno novost za Ljubljano, Veliki sud, dalje srečolov s prekrasnimi vrednostnimi darili, kolo sreče, pla in polno drugih originalnih zabav. Na Martinovo vsi v »Narodni dom« na veselico kolezarjev!

Krajevna organizacija J. D. S. za mesto Slovenska Bistrica je priredila 5. novembra t. l. sestanek, katerega so se v mnogobrojnem številu udeležili obrtniki, državni uslužbeni ter druga inteligencja, ki je pokazala, da ima stranka v tem mestu lepo bodočnost. Vsa čast našemu uradništvu, ki je bilo skoraj da zadnjega zastopano. Sestanek je otvoril predsednik krajevne organizacije g. dr. Pušnik. Podal je obširen referat o zunanjih, notranji in finančni politiki, ter razložil stališče, ki jo zavzema J. D. S. Na njegova točna izvajanja so sledila nekatera vprašanja, posebno o naraščajoči draginji. Nato je župan g. Danjel Omerzu v lepem nagovoru bodri navzoče k složnemu skupnemu delu, ki je in bo pokazalo še nadaljnje uspehe v našem mestu. Po kratki debati se je enoglasno sklenila resolucija, ki daje J. D. S. popolno zaupanje. — Enodušnost vseh navzočih je pokazalo — da so taki sestanki itak večkrat potrebni! Na disciplino in složnost naših somišljenikov smo lahko ponosni.

Ljudsko vseučilišče v Celju. V pondeljek, 14. novembra nadaljuje mestni fizik, dr. Mano Dereani svoje zanimivo predavanje o duševni in telesni vzgoji mladine.

Občinsko sodišče za pobljanje draginje v Celju se je v terek konstituiralo. Za predsednika je bil izvoljen namestnik drž. pravdnika dr. Martin Rus, za referenta pa okrajni komisar dr. Farčnik. Sodišče ima danes sejo in se bo bavilo predvsem s tržnimi cenami nujnih življenjskih potrebščin. Važno je zlasti vprašanje jaje, katerih cena je poskočila na 10 K komad. Deležno je, da so se v zadnjem času kajšji izvozniki hvalili, da so se sicer zavezali, kriti domači konzum po cenah 1 do 2 K, da pa se izvršitve teh pogojev od njih sploh ne zahteva. Znan je, da gre izvoz naših jaje v prvi vr-

še naravnost blazno višino 88 do 70 K. Pri tem položaju je umljivo, da plaščujejo izvozniki vsako ceno, samo da dobijo blago. Naše uradništvo in drugo občinstvo, ki nima švicarskih frankov, seveda ne more zmagati sedanje cene jaje. Naši trgovci in izvozniki naj sicer izvozijo v švice kolikor hočejo, zahtevati pa moramo, da so glede jaje v prvi vrsti krite domače potrebe in to po pogojenih cenah. Celjsko občinsko sodišče naj stopi tozadavno v zvezo s celjskim in ptujskim okrajnim glavarstvom, pa bo kmalu red.

Celjska policijska kronika. Mesarski mojster Ivan Pungersček je izročil pred par dnevi pomočniku Antonu Čakanu dve ovci, da jih odpelje v klanjce. Toda Čakan naročila ni izvršil, ampak je izginil. Eno ovco je prodal gostilničarju Reberčiku. Naknadno je Pungersček izvedel, da mu je pomočnik ponesveril tudi 8000 kron, ki mu jih je izročil, da jih izplača posestniku Črešnvarju za kravo. — Zaradi prostištije sta bili aretirani in izročeni sodišču Alojzija Smode iz Sv. Ilje pri Sl. Gradcu in Alojzija Vrenk iz Glince pri Ljubljani.

Poročilo se je v Mariboru učitelj g. Vojteslav Ipavec, z gđ. Marcelo Periot Cestitamo!

Konkurz. O imovini Franca Urha, trgovca v Ptujski gorii, se je razglasil konkurz. Konkurni komisar je okrajni sodnik dr. Anton Stubeč, upravnik mase pa olivetni dr. Anton Horvat.

Nesreča ali samomor? Pri železniškem prebodu v Magdalenskem predmestju v Mariboru so našli v terek zjutraj mrtvo truplo mladega moža, kateremu je vlak odtrgal eno roko in eno nogo. Tudi truplo je bilo vse razmesarjeno. Dognalo se je, da je ponesrečenec identičen z nekim Nikolčem. Jeli se je pripodila nesreča ali pa je Nikolč izvršil samomor, še ni ugotovljeno. Nikolč je bil rodom iz Mitrovice in je živel v Mariboru kot zastopnik American relief found in avstrijskega žitnega zavoda. O zadevi je uvedena preiskava.

Smrtna nesreča. Kakor poroča »Prekmurški Glasnik«, je Liza Kukoja v Andrejci pretečeni teden s prižgano trako šla v podstrežje svoji hiše, kjer je bilo spravljeno predivo. Iki se je mahoma vžgalo, Kukojei se je vnela obleka; naslednji dan je umrla vsled težkih opeklin.

Grof Coronini-Cronberg aretovan. Kakor nam poročajo iz Gradca, je tamkajšnja policija aretovala grofa Rudolfa Coronini-Cronberg, ker je baje ponesoril na 128.000 kron se glaseš ček, denar pa za-se porablil. Našli so pri njem le še majhno svoto denarja.

Železniška nesreča. V kilometru 427 med Zalogom in Ljubljano so našli predvčeršnjim truplo približno 90 let starega moža, katerega je vlekel vlak kakih 150 metrov. Glava je odletela precej daleč od tira, odrezana je bila tudi desna noga. Iz listin je masvidno, da je poveljni Fran Miklavc iz Ljubljane. Pokopali so ga pri D. M. v Polju. Kako se je nesreča pripodila, še ni pojasnjeno.

»ITO«-pasta krasno čisti zobe in odstranjuje zeleni rob na zobeh.

Jugosloveni!

Prva obietnica naše velike žrtve, prva obietnica Rapalla je pred durmi! Da dobimo meje, da utrdimo svojo državo, da dobimo čas za ureditev svoje mlade države za to smo žrtvovali brate in šil v Canosso podpisat Rapalski dogovor!

Da je bila naša žrtve prevallika, da je bila skoraj zaman, pa dokazuje prva obietnica Rapalla, ki je obhajano v znaku italijanskih intrig v Albaniji, na Madžarskem in vsepovsodi.

Te intrige so jasen dokaz, da boj kljub Rapalla še ni dokončan, temveč samo odložen.

Najhuji boj je še pred nami in zavedati se moramo, da zmaga v tem boju tisti, ki je bolj pripravljen. Italijanske intrige so dokaz, da se Italijani za boj pripravljajo, zato moramo tudi mi pričeti s pripravami.

Jugosloveni! Prvi pogoj zmage je, da ostanemo zemlja, na kateri žive žrtvovali, naša. Zato je delo za ohranitev našega življa v Primorju naša prva naloga. Matl neodrešenih pa je »Jugoslovenska Matica« ki skrbi za vse kulturne potrebe našega preganjanega naroda.

Jugosloveni! Zato spefiramo na Vas, da se na dan 12. novembra našega Vidovega dne, spomnite val matere neodrešenih, naše »Jugoslovenske Matice«! Naj bo ta dan gesto vsakega patriota da pridobi »Jugoslovenski Matici« vsaj enega člana! Naj ne bo ta dan Jugoslovena, ki ne bi položil svojega daru na altar domovine!

Jugosloveni! Naši bratje tam preko vztrajajo v najtežjih prilikah in ob obietnici Rapalla, ko smo jih prepustili nastlji, bi marsikdo njih mogel obupati nad uspešnostjo svoje žrtve!

Naša dolžnost je, da se to ne zgodi, vsled česar moramo obhajati obietnico Rapalla tako, da vidijo vsi, da smo jim tudi mi ostali zvesti in da delamo za njih osvoboditve. To pa dokazemo samo z resnim delom in ne z besedami.

Jugosloveni! Na dan 12. novembra 1920 smo žrtvovali brate zaradi lastnega blagorja, ob prvi obietnici pa žrtvuemo za brate zaradi končne zmage naše misli.

Zvestoba za zvestoboi! Jugosloveni! Ob prvi obietnici našega Vidovega dne na delo za mater neodrešenih za našo »Jugoslovensko Matico«!

ELEKTRICNA CENTRALA V ZAGRACU

Iz Zagorca na Dolenjskem, kjer ravno montirajo v električni centrali, stoji ob reki Krki, dve veliki turbini, bo žer nekaj tednov stvel električni tok po precej obširnem delu Dolenjske. Prva taka, v večjem obsegu moderno in popolno dograjena električna centrala bo na Dolenjskem ta; preskrbovala bo z električnim tokom celo Suho Krajino, Stično, Št. Vid, Višnje gorc, Zalno, Gospijle, Smače, Skofljico, Dobropolje in v slučaju zalostnega toka tudi Ribnico.

Delniška družba za eksploatacijo vodne sile reke Krke ima poleg tega še v načrtu izrabo ostalih vodnih sil te reke, ki se nahajajo v bližini že zgrajene električne centrale in se bodo v slučaju potrebe zvezale z glavno centralo.

Sedanji električni stroji centrale v Zagracu bodo proizvajali 220 konjskih sil. Iz teh mož bo gorelo okrog 4000 žarnic, preskrbovale se bodo dve večji industrijski tovarni z električnim obratom in se gonilo več žag, mlinov in kmetijskih strojev.

Kakšne važnosti je za ta del Dolenjske omenjena električna centrala, dokazuje veliko zanimanje, ki ga kažejo tostranski Dolenjci, kajti oni se zavedajo velikega pomena praktične strani razsvetljave po hišah in električne moči, tako v obrtnem, kakor tudi v kmetijskem in industrijskem obratu. Vsiad tega je tudi odziv na povabilo subskripcije zelo živahen.

Ako je človek že imel priliko videti eksploatacijo vodnih sil na Švedskem, Norveškem, Švici, Bavarski itd., je opazoval, kako od leta do leta raste napredek v industriji in drugih gospodarskovalnih obratih in ljudi tudi domovino ter ji zeli evrotočega napredka, mora tembolj pozdraviti tene moče, ki se upali v sedanjih težko nabavnih časih poprijeti prepotrebne naprave in se izvesti do konca.

Kar ne more eden, tega naj se složno poprimo več mož in naša dežela bo kmalu preprežena z drobnimi žicami, vsebujočimi ono neukročno moč, ki donaa deželni zlato in hrani človeško moč.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 130 — 135, Bukarešta 180, Milan 1450 — 1500, London 1400 — 1485, Newyork ček 350 — 360, Pariz 2650 — 2740, Praga 402 — 408, Švica 6750 — 6900, Dunaj 6.20 — 6.40, Budimpešta 34 — 34.50, valute: dolarji 355 — 368, rublji 16 — 20, franki 2500, napoleoni 1220 — 1300, marke 140, Wre 1400 — 1420.

Banka za Primorje 900 — 920. Trg. obrtna banka 265 — 270. Hrv. eskomptna banka 785 — 815, Broška banka 395 — 400.

Jadranska banka 1575 — 1625. Jugoslovenska banka 500 — 506. Ljub. kreditna banka 890 — 900. Narodna banka 530 — 535.

Pratšediona 6000 — 6225. Rečka pučka banka 570 — 580. Srpska banka 760 — 770. Eksploatacija drva 700.

Goranin 750 — 820. Gutman 1650 — 1725. Narodna šumska industrija 600 — 620. Našička industrija drva 530 — 540.

Slavonija 685 — 725. Dubr. paroplovna družba 5100 — 5300. Beograd, valute: dolarji 365, marke 30, leji 53, devize: London 295, Pariz 395, Praga 95, Dunaj 1.65, Berlin 31, Milan 395, Budimpešta 9.50.

Dunaj, devize: Zagreb 1603 — 1607, Beograd 6410 — 6430, Berlin 2322 — 2328, Budimpešta 540.50 — 548.50, Bukarešta 3545 — 3555, London 23740 — 23760, Milan 24.900 — 25.010, Newyork 6075 — 6077, Pariz 43.730 — 43.770, Praga 6322 — 6328, Sofija 2905 — 3005, Varšava 199 — 201, Curih 113475 — 113525, valute: dolarji 6284 — 6027, levi 2820 — 2820, marke 2322 — 2328, funti 23.690 — 23.710, francoski franki 43.480 — 43.520, lire 24.290 — 24.310, dinarji 6100 — 6420, leji 3545 — 3555, švicarski franki 112.875 — 112.925, češke krome 6472 — 6478, ogrske krome 560.5 — 563.5.

Berlin, devize: Rim 1048.95 — 1051.95, London 981.50 — 983.50, Newyork 252.74 — 253.26, Pariz 1798.20 — 1801.30, Švica 4693.30 — 4693.40, Dunaj 8.73 — 8.74, Praga 977.70 — 980.30, Budimpešta 26.22 — 26.28.

Curih, devize: Berlin 2.05, Newyork 5.33, London 21.00, Pariz 38.70, Milan 22.30, Praga 5.80, Budimpešta 0.47, Zagreb 1.30, Bukarešta 3.25, Varšava 9.17, Dunaj 0.19, avstr. žigosane krome 0.12.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Table with columns: Dan, Cas opazovanja, ob uri, Stanje barometra v mm, Temperatura po C., Vetri, Nebo. Data for 9. nov. and 14. nov.

Srednja večerajšnja temperatura 3.2, nor malna 5.1. Vremenska napoved: mrzlo, sev. vreme. Solnce zahaja ob 6.53, zahaja ob 17.36.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Ludvik Guénolé zmaje z glavo: «Kapitan Tomaž,» pravi, «vele-možni gospod Colbert, ki je strokov-njak v mornarskih zadevah, ne bi takšne ladje pustil na morje brez dvestopetdeset mornarjev in stoin-dvajset vojakov, ki bi morali biti naj-lepše vpisani v ladijski imenik.»
 «Da, tudi jaz mislim tako,» odgo-vori Tomaž s širokim nasmehom.
 «Mi pa nimamo niti dvestopetdeset mornarjev niti stoindvajset vojakov. Če seštejemo vse skupaj, kar je zdravih, imamo le petdeset in štiri dečke. Naših osem ranjencev in po-habljenec ne smem prištevati, ker ni med njimi nobenega, ki bi mogel nategniti le eno vrv!»
 «Res,» pravi Tomaž. «Pa če že velja petdeset in četvero dobrih ma-loneških dečkov več ko stoindvajset vojakov in dvestoinštirideset mor-narjev, če treba, da napadejo, — kdor tega prepelj še ni vedel, se je lahko na galijoni prepričal, — je pa le res, kar je res: Petdeset in štiri je le petdeset in štiri in nič več, če pomisliš, da imaš ladjo trideset in pet sežnjev visoko, s štirimi jambori, s sedemdeset in štirimi težkimi topovi, porazdeljenimi na dva arti-lerijska krova... To vse je mnogo preveč za sto in osem rok... Ne boš imel preveč moštva ne, brate Lud-vik! Vzemi ti vse naše dečke in pu-sti mene samega na «Lepi podlasi-če». Jaz sam zastojem, da stražim vse, kar je tu, v tem varnem prista-nu. Sicer pa, če treba, kaj bi me podrževalo, da si našamem nekaj dobrih Flibustejev? Najbrže jih ni

mnoho, ki bi odločili skupen pohod s kapitanom Tomažen Trubletom! Zares se Tomaž ni motil. Petdeset in štiri dečki, za borbo prvovrstni, vendar niso zadostovali, da v redu zasedejo vse službe na galijoni. Bilo bi več ko nepremišljeno, če bi hotel pridržati še koga od tega že itak pičlega števila. «Lepi podlasiči» se pa v prijateljski luki res ni bilo bati nikakršne opasnosti.
 Vkljub temu se je Ludvik Guéno-lé dokaj časa upiral spoznanju svo-jega prijatelja in zapovednika. Mno-ga predober mornar je bil, da bi bil ugovarjal pravilnosti tega predloga. Upiral se je le temu, da bi Tomaža tako popolnoma zapustil, da ostane na zapuščenih fregati liki priklenjen stražni pes, ki ga je gospodar pozabi-l na dvorišču zapuščenega posesta. Na slični način so že večkrat Flibusteji izstavili svoje voditelje, opremljene le z orožjem in malen-kostjo hrane, na pustem otoku, če so bili z njim nezadovoljni. Kako pa naj se opravičuje takšna brezsrčnost nasproti najboljšemu in najuspešnej-šemu, najslavnnejšemu korzarskemu kapitanu in to še celo v trenutku, ko je ta kapitan pripravil vsi posadki velikansko bogastvo?
 Toda na vse te ugovore odgovar-ja Tomaž le s smehom. Potem se pa razljuti, udari Ludvika po rami in mu ukaže, naj molči:
 «Brate Ludvik,» pravi, «vem, da me imaš rad in vidim, kje te čevlji žuli. Vendar bom ukrenil le po svoji lastni glavi in zgodilo se bo tako, kakor sem odločil jaz. V ostalem se ti ni treba ničesar bati. V šestih ali sedmih mesecih se zopet povrneš, čim bo plen, ki ga vovžiš sedaj, na var-nem. Hudiča! Le besedico reči, pa ti dam zagotovilo, da me najdeš ob svojem povratku bolj jasnega, pod-letnega in zdravega, ko to uro!»

«Ze mogoče,» zamrmra Ludvik, «toda telesno zdravje ni glavno...» Sedaj skoči skrbtudi Tomažu za vrat in smeh ga mine. Vkljub temu pa odpodi s krepko kretnjo vse vznemirjajoče misli daleč od sebe in jih prikrije v svoji notranjosti.
 * * *
 Kakor je Tomaž zahteval, tako se je tudi zgodilo. Teden kasneje je ga-lijona dvignila sidro in odrinila z dobrim vetrom proti ljubljeni doma-či Franciji, in vseh štirinpetdeset dečkov z njo. Z vrha zadnjega ka-stela svoje fregate je pa Tomaž gle-dal, kako odhaja njegovo moštvo, ki je je tolikrat vodil k zmagi, in ki ga sedaj pozdravlja z brezkončnim «Vi-vat!» in z mahanjem čepic, kakor le redkokdaj pozdravlja moštvo šefa eskadre ali kraljevskega admirala na večer po zmagoviti bitki...
 4
 Odslej naj bi torej Tomaž Trublet živel na fregati kakor kak samotar mnogo tednov in celo mesecev, morda tudi celo leto, in pod njegovim zapovedništvom ne bo na fregati z njim nikdo drug, ko nekaj pohablje-nih tovarišev in bolnikov, ki jih ni bilo mogoče vzeti na krov galijone in ki zato ližejo tu svoje neozdrav-ljive rane, kakor jim je pač mogoče.
 Tomaž je bil sicer često ranjen v svojih neštevilnih bitkah, spopadih in praskah, toda vedno le lahko. Zdrav in krepak, kakor je bil, se je zdel prav neprimeren za takšno strežaj-sko službo, v katero so ga obsodile okolnosti. Flibusteji in drugi prebi-valci Tortuge so se nemalo čudili, ko so izvedeli za več ko nenavadni sklep najslavnnejšega korzarja na ameriški obali. Sklep, ki ne pomeni nič manj in nič več ko gladek od-stop. Večina te vesti v začetku sploh verjeti ni hotela in je kratkoma lo-talja, da bi bilo Tomaževo moštvo od-

jadralo na zaplenjeni galijoni, ki bi je niti moštvo niti njega poročnik no bilo nikdar dobilo v roke brez To-maža. Kako naj verujejo, da je To-maž ostal sam in zapuščen na kro-vu prazne fregate, ki leži sedaj na obali za pomolom s položenimi jam-bori in spuščeniimi rajami in ki iz-gleda tako, kakor da potrebuje bolj vratarja ko kapitana! Toda neverni-ki so se morali o tem kmalu prepri-čati, kajti številni ribiči in mornarji, ki so s svojim čolnom prišli v bliž-i-no «Lepa podlasiče», so videvali To-maža Trubleta na lastne oči, kako se brez miru sprehaja po zadnjem kastele fregate od leve na desno in potem zopet od desne na levo, ali pa, kako se naslanja s komolci na rob in po cele ure strmi v morje... Te vesti so povzročile najgloblje za-čudenje. Toda kmalu se je pričelo šušljati, da ima Tomaž svoje vzroke za sedanje svoje mirovanje, ki sledi več ko štiriletnemu nemirnemu lovu po vseh ameriških vodah. Tomaž je ujel na krovu zavzete galijone mla-do špansko damo, ki je lepša ko solnce in ki si jo je pridržal zares. Kraljevi namestnik je imel nečak, ki se je baš vrnil iz latinskih šol. Ta fant si je dovolil nekaj prav dobrih zgodovinskih opazk in je primerjal Tomaža s Hanibalom, ki si je po ve-likanskih zmagah privoščil nekaj let oddiha v mehkužni Kapui.
 «Bogami,» so potem govorili, «lju-bezen je res največji mojster. Celo naš Tomaž posnema toliko drugih ponosnih borcev in si je izbral drugo polje za svoje pohode in zmage...»
 * * *
 Če res primerjamo borbo z borbo, je borba za ljubezen bila najtežja, kar jih je Tomaž prestal v svojem življenju.
 Ujeta Juana nikakor ni postala bolj krotka; tudi čas je ni ukrotil.

Ob tej negibni trdoglavoosti in špan-ski oholosti sta se zlomila in potrplje-nje i nasilnost. Njena krepost, stekla in besna krepost, je ostala zmago-valka. Obe stranki sta še vedno dr-žali pozicije prvega vojnega dne. Ujetnica živi v kapitanovi kabini, Tomaž pa v Ludvikovi. Posadka se ne umakne iz svojih utrd. Kdor bi opazoval oba odpornika od blizu, ne bi mogel reči, kdo je pravzaprav gospodar in kdo suženj. Vendar je prihajal vsak dan po enkrat Tomaž k Juani in jo silil, da se razgovarja z njim. Pretveza za te posete mu je bila uljudna skrb za njeno zdravje. Da govorimo istino, si je Tomaž v resnici delal skrb za svojo ujetnico in za njeno zdravje in jej je omislil celo indijansko sužnjo v dar. Juana jo je sprejela z istim obličjem po-nosne kraljice, kakor vedno...
 O ljubezni se nista menila, vsaj z besedami ne. Čim sta bila Tomaž in Juana sama in je sužnja odšla po opravilih, sta bila zopet stara na-sprotnika, eden pripravljen za na-pad. Tako je prišlo, da sta se oba že dvakrat odbit, in mi vemo, kako odbit, si skoraj ni upal na tretji na-pad. Tako je prišlo, da sta se oba nasprotnika razgovarjala na videz docela miroljubno, in le na tihem sta imela pripravljene svoje zobe in kremplje. Od začetka je Juana vstra-jala in bila mutasta, toda pozneje je opustila ta način obrambe in si iz-brala boljše, da tem lažje pokaže svojemu nasprotniku, kako visoko je nad njim in kako ga zaničuje. Ta-ko je Tomaž izvedel za celo vrsto podrobnosti, prigod in malenkosti, ki so vse prikazovale njegovo ujetnico v najjasnejši luči, tako da je na videz skoraj bil prepričan, da je Juana najplemenitejša porckla in da je ime-nitna dama. Vsaj ona je tako trdila.

Gospodinjje kupujte edino le „Adria“ - pekovni prašek in vaniljn-sladkor, ki se prodaja v korist Jugoslovanske Matice in kola Jugoslovanskih Bester. 1899

11- do 16letna Solariča se sprejme na hrano in stanovanje. Naslov pové uprava „Jutra“. 1816

L. Mikuš
 Ljubljana
 Mestni trg 15
 izdelovatelj dežnikov
 Na drobno! Na debelo!
 Zaloga sprehajalnih palic.
 1857 Popravila točno in solidno!

Sprejme se takoj dobro izurjen krojaški pomočnik za veliko delo. Plača prvovrstna. Istotam se sprejme **vajenec.**
 JAKOB SMIRAJC, krojač, Ljubljana, Opekarska cesta št. 31. 1845

DYNAMO
 z istomerim tokom za 10 P. S. 100 Amp. 80 Volt. 1844
 se proda. Cena K 12.000.—
 Studenci, Sokolska ulica 43 pri Mariboru.

Lesteneč
 (Luster)
 zelo lep, trioglat, se proda.
 Povpraša se v upravnistvu „Jutra“.
 SPEDICIJSKA TVRDKA

Ludovik Ševar vd.
 NA RAKEKU
 izvršnje najhitreje vse v to stroko spadajoče posla, tudi oceanjenje. 1765

Nekoliko vagonov **jabolk** se proda. 1840
 Ljudevit Rosenberg, Cakovec.

1000 R nagrade dobi kdor odda **mesečno sobo**
 mehlovano ali nemeblorano, s posebnim vhodom, s lidenju, boje situiranemu go-spodu. Popudba je poslati na gosp. Frano Japelj, Ljubljana, Ravnikarjeva ulica 10. 1831

Zobotehnica
 mlajša mož, popolnoma izurjena na kavčuk in zlato, poštna in zanesljiva, 1886 službe za takoj. Cenjena depise pod „V. A.“ poštnoletoče Ptuj. 1815

Damsko, moško in otroško modno blago 1635
C. J. HAMANN
 Mestni trg 8. Ustanovljeno 1866

Sklicujte se pri svojih naročilih na oglase v „Jutra“!

I. SANDRIN LJUBLJANA 1620
 Velika zaloga **usnja** kož, podplatov, gonilnih jermenov in boksa na debelo
 Mestni trg 6.

Prometni zavod za premog
 d. d.
 v Ljubljani prodaja
 iz slovenskih premogovnikov **velenjski, šentjanški in trboveljski premog**
 vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.
 Naslov: 1664
 Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Munška ulica 19.

NAZNANILO.
 Slavnemu občinstvu uljudno naročam, da ostane trgovina **AVGUST AGNOLA** na Dunajski cesti št. 11 radi preselitve v lastno hišo na Dunajske ceste št. 10 od 8. t. m. do preklica za promet s strankami seprta. Steklarska delavnica ostane še na isti e odprta. Uhod v delavnico in pisarno na dvorišču. Zopetna otvoritev se po časopisih objavi. 1812

Pozor! Ključavničarji in kovači! Pozor!
 Po nizki ceni se proda več vrst železa, in sicer: pločnato, štirioiglato, kotno, betonsko železo, klanje, žilone vrvi, bodoča žila in drugo železo.
Franco Tomažič & o.
 trgovina z železino na debelo. Prešernova ulica 48.

Tovarna **JOS. REICH** Barva vsakovratno blago
 Kemično čisti obleke.
 Svetlolilka ovratnike, za pestnice in srajce
 Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Soloburgova u. 4
 PODRUZNICE: **MARIBOR** **NOVO MESTO** **KOČEVJE**
 Gosposka ul. 38. Glavni trg. šte. 39

FRAN RAVNIKAR
 mestni tesarski mojster
 Ljubljana, Linhartova ulica 25
 Telefon 415 Poštno-čakovni račun 11.428
 prevzema po danib kakor lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvene ostrešja, balkone, vrtna utice, verande ter razna druga vrtna arhitektonična dela. — Stopnice, dekorativne stropove ter dekorativne stenske opaže, vrata, okna itd. 796 10—8
 Za razne obrtne in industrijske stavbe, društvene ter razstavne dvorane za večje proste razpätine od 12 do 50 metrov opozarjam zlasti po mojem sistemu konstruirane mrožaste nosilce.
 Parna žaga in strojna delavnica.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana,
 Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana Prešernova ulica 50, v lastnem poslopiu. Telefon št. 40 in 457
 Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.